

*Frieda Joris: 'Wie bij Het Laatste Nieuws niet presteert, vliegt eruit'  
Gerechtigde censuur van Humo vormt loodzwaar precedent  
Gaat De Morgen Het Volk achterna ?  
Dossier redactiestatuten: wie doet het goed ?  
De anonieme kwaliteit van PhotoNews-fotograaf Bert Van den Broucke*

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

# De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

28 november 2008 - nummer 119 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel



## UIT DE VVJ

*Humo*(r)

3

## ACTUEEL

*De Morgen* vreest voor haar onafhankelijkheid

4

Walibi-dag van AVBB-afdeling Brabant werd succes

5

Censuur van *Humo* vormt gevaarlijk precedent

6

VVJ steunt *Humo* tegen gerechtelijke censuur

7

## SCHEEF BEKEKEN

5

## OPINIE

Flip Voets laakt censuurgedrag van de Orde van Vlaamse Balies

8

## MENS ACHTER HET NIEUWS

PhotoNews-fotograaf Bert Van den Broucke

9

## DOSSIER REDACTIESTATUTEN (deel 1)

Buffers tegen ongewenste druk

10

De toestand bij *De Morgen*, VRT en *De Tijd*

10-11

## SERVICE

Vragen & antwoorden

12

Tweede oproep hernieuwing VVJ/AVBB-lidmaatschap

12

JAM kondigt eerste uitbetaling audiovisuele auteursrechten aan

13

Laatste oproep tot kandidaatstelling voor de Erkenningscommissie

13

## ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK

Frieda Joris: 'Mijn kanker maakte van me een andere journaliste'

14-15-16

## RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Gerechtelijke verslaggeving vereist geen absolute juridische precisie

17

## LEZERS SCHRIJVEN

Kortom reageert: communiceert 'de overheid' echt zo slecht?

17

## DE DEADLINE VOORBIJ

Pieter Lesaffer amuseert zich best als onderwijsspecialist

18

## ONDER EMBARGO

19

*Frieda Joris, grande dame van Het Laatste Nieuws, is dit keer te gast als icoon van de Vlaamse journalistiek. Zie pagina's 14-15-16.  
(Foto Firmin De Maître)*



# De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE  
VLAAMSE VERENIGING VAN  
JOURNALISTEN (VVJ)

## COÖRDINATIE

Pol DELTOUR  
[pol.deltour@journalist.be](mailto:pol.deltour@journalist.be)

## VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX  
Ivan DECLERCQ  
Marleen SLUYDTS  
Johan VAN CUTSEM  
Luc VANHEERENTALS  
Mark VLAEMINCK  
PHOTO NEWS  
ZAK

## REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace  
Blok C - Lokaal 2232  
Wetstraat 155 - 1040 Brussel  
Tel. 02/235.22.70  
Fax 02/235.22.72  
[info@journalist.be](mailto:info@journalist.be)  
[www.journalist.be](http://www.journalist.be)

## ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS  
Zie adres hierboven  
[lisbeth.moons@journalist.be](mailto:lisbeth.moons@journalist.be)

## RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS  
Zie adres hierboven  
[lisbeth.moons@journalist.be](mailto:lisbeth.moons@journalist.be)

## LAYOUT EN DRUK

Poot Printers  
Industrialaan 12  
Zone maalbeek  
1702 Groot-Bijgaarden  
Tel. 02 467 30 30  
Fax 02 463 58 30  
[www.pootprinters.be](http://www.pootprinters.be)



Lid van de Unie van Uitgevers  
van de Periodieke Pers

## HUMO(R)

Dat een Franstalige rechter in kort geding beslist om alle nummers van *Humo* uit de rekken te halen, is te gek voor woorden. Dat is een kanon gebruiken om een mug te doden. Zeker voor een Franstalige die niet eens het bestaan van *Humo* en de reputatie van het blad kent. Nog gekker voor woorden is de reactie van de chef van de politie en zijn secretaresse die – als ze zich gegriefd voelen – evengoed een klacht wegens smaad en eerroof hadden kunnen overwegen of een klacht bij de Raad voor de Journalistiek. Dan hadden we nog eens een ernstig debat kunnen voeren.

De pers mag zich zeker niet geïntimideerd voelen door deze groteske uitspraak. Ook al is de grondwettelijk vastgelegde persvrijheid hier in het gedrang: het recht op vrije meningsuiting, tot en met het recht op satire. Vele specialisten hebben zich de voorbije weken over het voorval gebogen en hun mening laten horen.

Toch moet mij iets van het hart. De persvrijheid verdedigen is één ding. Maar zo'n wapen inzetten om het 'Gat van de Wereld' in *Humo* te verdedigen, roept toch een aantal vragen op. Nogal wat mensen hebben bedenkingen bij de fotoshopping die, hoe grappig bedoeld ook, een aantal schunnige handelingen suggereert. En laten we eerlijk zijn, niet iedereen kan daar even smakelijk om lachen. Humor en satire zijn en blijven een moeilijk vak.

De pers moet vooral overtuigen met argumenten. Spitse cartoons kunnen daarbij helpen. Maar het is niet omdat een aantal creatievelingen meent dat ze zich alles kunnen permitteren in naam van de vrijheid, dat we daar met z'n allen akkoord mee moeten gaan. Nogmaals: het is niet verboden om z'n gezond verstand te gebruiken als het gaat om de illustratie van een politiek en menselijk uiterst gevoelig dossier. De betrokkenen hebben al genoeg klappen moeten incasseren. De pers mag grenzen verleggen, de vraag blijft waar we dan belanden. En soms is dat in niemandsland.

Marc Van de Looverbosch  
Voorzitter VVJ



## GAAT DE MORGEN HET VOLK ACHTERNA ?

Pol Deltour

*Is Vlaanderen binnen afzienbare tijd opnieuw een autonome krantentitel armer? Het gaat er meer en meer op lijken nu de top van De Persgroep Publishing De Morgen tot een verhuizing naar Kobbegem en nog meer synergieën met andere mediatitels uit de groep wil dwingen. Maar de redactie van De Morgen zet zich, gesteund door de VVJ, schrap.*

Het nieuwe leidersduo van *De Morgen*, directeur Klaus Van Isacker en hoofdredacteur Bart Van Doorne, heeft zich nog niet bepaald geliefd gemaakt bij de redactie. Van Doorne stuitte bij zijn aanwerving zelfs op een njet van de redactieraad – veto dat redactiedirecteur Klaus Van Isacker autoritair naast zich neerlegde. Van Isacker en Van Doorne kennen elkaar van bij VTM, en wisten blijkbaar ook uitgeefdirecteur Jaak Smeets te overtuigen van hun voorlopig onbewezen capaciteiten om een krant te leiden.

Daar kwam eind oktober bij dat Van Isacker en Van Doorne de redactie van *De Morgen* koud pakten met een ware mare: de krant zou verhuizen van de Arduinkaai in hartje Brussel naar Kobbegem waar onder meer *Het Laatste Nieuws* al thuis is. Van de gelegenheid zou gebruik worden gemaakt om nieuwe synergieën te creëren met andere redacties die De Persgroep Publishing (DPP) rijk is – om te beginnen op het vlak van fotojournalistiek. Enkele jaren geleden zijn er al van die synergieën doorgevoerd. Zo neemt *De Morgen* van *Het Laatste Nieuws* grote brokken sportberichtgeving over en uit *De Tijd* worden regelmatig substantiële stukken economie-verslaggeving gekopieerd. Nu zou ook duchtig in de eigen cultuurberichtgeving van *De Morgen* worden gesnoeid. In de woorden van Van Isacker omdat geen enkele krant ter wereld zoveel cultuur brengt als *De Morgen*.

Dé reden voor een en ander blijkt van pure bedrijfseconomische aard. *De Morgen*, zo meent de DPP-top en haar plaatsvervangende duo op de redactie, haalt niet het rendement dat van de krant mag worden verwacht. Dat kregen de redactiemedewerkers nota bene te horen op een moment dat hun verkoopcijfers enkel maar de hoogte ingaan. Net zoals die van de andere kwaliteitskranten overigens. Volgens de laatste CIM-kwartaalcijfers steeg de oplage met 4,1 procent in vergelijking met hetzelfde, derde kwartaal van 2007. Ook over de groepscijfers van DPP viel de jongste tijd trouwens enkel maar goed nieuws te rapen. Zo werd vorig jaar nog een nettowinst van 34 miljoen euro genoteerd, 67 procent meer dan het jaar daarvoor.

Wat het personeel van *De Morgen* extra steekt, is dat er sinds de grote fusie-operatie 'DPP' bij de jaarwisseling 2006/2007, nauwelijks nog controleerbare bedrijfscijfers voor *De Morgen* alleen voorhanden zijn. Toen werden de afzonderlijke nv's rond *De Morgen*, *Het Laatste Nieuws* en de magazines (waar-

onder *Dag Allemaal*) allemaal opgedoekt. En dan wordt het financiële plaatje ook nog eens ernstig vertroebeld door onbetrouwbare rekeningen met betrekking tot het pand aan de Arduinkaai en zo mogelijk nog schimmiger afrekeningen van sommige redactieverantwortelijken die, in plaats van gewoon op de loonlijst te staan, factureren vanuit zelf opgerichte bedrijfjes.

### Verdamping

Het zijn voor de redactie van de krant alleen maar extra redenen om zich schrap te zetten tegen de ambities van de DPP-top. Fundamenteel leeft vooral de vrees dat door de verhuizing het doodsvonnis wordt uitgesproken over *De Morgen* als autonome titel. Niet een dood met de kogel dan, maar een geleidelijke verdrinkingsdood. Het verdampingsscenario dat de VUM/Corelio met *Het Volk* heeft uitgevoerd achterna. De DM-redactie drukte het in een persbericht van 30 oktober zo uit: "De aantasting van de identiteit van de krant, zowel in de feiten als in de perceptie, zal niet enkel de inhoudelijke onafhankelijkheid van de redactie, maar ook de levensvatbaarheid van het merk *De Morgen* in het gevaar brengen." Die mededeling volgde op een petitie aan de hoofdredactie, die door maar liefst 77 journalisten – een overgrote meerderheid van de redactie – was ondertekend.

In Kobbegem waren ze danig geschrokken van het verzet, en woest om de aandacht die vooral *De Standaard* aan de malaise besteedde (het blijft vreemd hoe sommige media-verantwoordelijken van anderen maximale openheid eisen en de censurbijl bovenhalen voor elk minder goed nieuws over henzelf). Tegen 3 december wil het DPP-management nu met een 'alternatief plan' voor *De Morgen* komen. Het valt te bezien of dat zoveel zal verschillen van het oorspronkelijke program.

Christian Van Thillo en Rudy Bertels hebben in elk geval nog een stok achter de deur gezet. De onderhandelingen met VVJ en vakbonden over een integratie van de arbeidsstatuten bij DPP zijn immers stopgezet "in afwachting van een oplossing voor het probleem *De Morgen*". Die harmonisering van diverse cao's had vooral de journalisten van *De Morgen* goed uitgekomen, omdat hun loonbarema's, net zoals andere arbeidsvoorwaarden, eindelijk op het niveau van hun collega's bij *Het Laatste Nieuws* zouden worden getild.

## VLAAMSE KRANTENMARKT NAGENOEG STABIEL

In het 3<sup>de</sup> trimester van dit jaar zijn in het totaal gemiddeld 922.200 Vlaamse kranten verkocht, dat is 0,7 procent minder dan in de periode juli-september 2007. Vooral de kwaliteitskranten lieten (opnieuw) goede resultaten optekenen. *De Morgen* steeg met 4,1 procent tot 52.103 exemplaren, *De Standaard* met 1,3 procent tot 83.189 exemplaren, en *De Tijd* met 0,9 procent tot 36.196 exemplaren. Ook *Het Laatste Nieuws* ging omhoog, met 1 procent tot 289.487

verkochte kranten per dag. *Het Nieuwsblad-Het Volk* (- 2,7 procent), *Gazet van Antwerpen* (- 3,3 procent) en *Het Belang van Limburg* (- 2,4 procent) gingen enigszins achteruit.

Aan Franstalige kant krimpte de totale krantenmarkt met 4,1 procent tot nog 444.563 verkochte exemplaren per dag. Grootste verliezers daar zijn *La Dernière Heure* (- 7,1 procent) en *Le Soir* (- 5,7 procent).

# 150 journalisten uit Brabant met gezin op griezeltocht in Walibi



(Foto Daniel Willam / BFFP)

De Walibi-dag die de afdeling Brussel-Brabant van de AVBB op 25 oktober organiseerde, was voorwaar een groot succes. Zowat 150 journalisten trokken met hun gezin naar Waver voor de Press Day Halloween. De 600 deelnemers in het totaal genoten van de spetterende attracties, koesterden zich tussenin in een lekkere herfstzon, en kregen er 's avonds nog een vuurwerkspektakel bovenop.

Eric Vercruyse (links op de foto) en Robert Van Den Brugge (2<sup>de</sup> van rechts) zorgden voor een vlekkeloze organisatie van de gezinsdag. Dank ook aan het Walibi-management, dat bij de afsluitende receptie vertegenwoordigd was door algemeen directeur Marcel Schonenberg (2<sup>de</sup> van links). Op de foto herkent u verder nog AJP-voorzitter Marc Chamut (rechts).

## SCHEEF BEKEKEN

"Je wordt niet toevallig een BV, hé. Voor veel van die mensen is het blijkbaar een hoger levensdoel om zoveel mogelijk in de boekjes en op tv te komen met hun gezicht. Opgevoerd worden in rubrieken als 'Het Gat van de Wereld' is dan één van de misschien wat minder aangename neveneffecten die ze er maar bij moeten nemen."

**Marc Van Springel, man achter 'Het Gat van de Wereld' in Humo, in Het Belang van Limburg van 8 november 2008**

"Het kon niet anders dan dat die blondine, al zwaar gestraft voor een procedurefout van haar baas, ook ten prooi viel aan de macho's in de pers."

**Mia Doornaert neemt het in De Standaard van 7 november 2008 op voor politiesecretaresse Sylvie Ricour in haar conflict met Humo**

"Er is volgens mij een gebrek aan mensen die echt op het terrein gaan kijken wat het probleem is en er is een overschot aan mensen die maar wat meningen verkondigen. Het ontbreekt ons aan inlevingsvermogen. Dat is nochtans de job van een schrijver."

**Knack-journalist Chris De Stoop in De Juristenkrant van 15 oktober 2008**

"Als journalisten een gewonde kop zien, zullen ze blijven pikken."

**BOIC-dokter Renno Roelandt haalt in Humo van 21 oktober 2008 uit naar journalist Maarten Michielssens (intussen ex-Het Laatste Nieuws)**

*"Avant, il y avait des lignes éditoriales distinctes; à présent il n'y en a plus qu'une qui refuse le sensationnalisme et l'info fast food et se veut pédagogique."*

**Jean-Pierre Jacqmin, de nieuwe directeur informatie van de RTBF, vertolkt zijn beleidsvisie in Le Soir van 25 oktober 2008**

"Op historische momenten doe ik de regie."

**VTM-directeur informatie Eric Goens kroop tijdens election night in de VS zelf nog eens achter de knoppen (De Morgen van 7 november 2008)**

*"People who are the victims of whatever kind of injustice send me emails, or they call me. About 10 or 20 a week. I don't call back any more. Besides, it's healthier to develop your stories yourself. Then there are the calls from whistle blowers. But you have to be careful. I think I'm getting to a period in my life or career when I don't like to work with these guys so much anymore. I'm not saying they're lying, but there's always the possibility they're using you to settle some scores. When someone goes to the press with this kind of stuff, it's always with an agenda."*

**Douglas De Coninck in Flanders Today van 29 oktober 2008**

"Journalisten zijn geen onverantwoordelijke losbollen: ze begrijpen best dat concrete operationale gegevens vertrouwelijk moeten blijven om het goed functioneren van de veiligheidsdiensten niet in het gedrang te brengen. Dat is

voor de media geen enkel probleem, op voorwaarde dan wel dat alle informatie waarvoor geen goede reden bestaat om ze geheim te houden, wel degelijk wordt vrijgegeven."

**Georges Timmerman in De Morgen van 18 november 2008**

"We zijn collega's die werken voor concurrerende kranten."

**Jan Temmerman (filmrecensent De Morgen) en Steven De Foer (filmrecensent De Standaard) op Radio 1 op 1 november 2008**

"Ik heb verschillende keren diep in de put gezeten. Was ik het vertrouwen van de meisjes met wie ik sprak niet aan het misbruiken? Ook tegen mijn sponsors had ik gelogen. En op den duur kreeg ik zelfs medelijden met Ignace Crombé zelf."

**Kirsten Mertes, die voor P-magazine zeven maanden undercover ging bij Miss Belgian Beauty, in Gazet van Antwerpen van 18 oktober 2008**

"Ook bij het recente voorval rond de onwaar gebleken hartaanval van Apple-CEO Steve Jobs, is het minder de betrokken citizen journalist dan wel de traditionele journalistiek – en met name CNN – die gezichtsverlies lijdt. Omdat CNN van twee walletjes wilde eten. Aan de ene kant zich opwerpen als een wereldwijd kwaliteitsmerk voor nieuws. Aan de andere kant snel en goedkoop scoops binnenhalen, meesurfend op de Web 2.0 golf, door het opzetten van iReport."

**Dominique Deckmyn in De Standaard van 15 oktober 2008**

# CENSUUR VAN HUMO VORMT LOODZWAAR PRECEDENT

Pol Deltour

Artikel 25 Belgische Grondwet

De drukpers is vrij;  
de censuur kan nooit worden ingevoerd (...)

Vliegen straks volledige edities van *Het Nieuwsblad* of *De Morgen* in de versnipperaar omdat de een of andere bevolkingsgroep

zich geschokt voelt door een cartoon van Marec of Zak? Wordt *Knack* van deze week uit de rekken gehaald omdat Noël Slangen zich hoogstpersoonlijk gekrenkt voelt door de column van Koen Meulenaere? Krijgen binnenkort VRT en VTM uitzendverboden te slikken omdat een politiemann, politicus, bedrijfsleider of sportfiguur oordeelt dat hij te hard door die omroep wordt aangepakt?

Het lijkt misschien ver gezocht, maar dergelijke doomsce-nario's zijn sinds de *Humo*-censuur realistischer dan ooit tevoren. Tot twee keer toe legde de Brusselse rechter Cécile Hayez hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever Jörgen Oosterwaal verbod op de editie van 4 november. verder te verspreiden. Inbreuk op het verbod zou hem te staan komen op € 250 per exemplaar dat ergens nog te koop aangeboden werd. Magistrate Hayez ging daarmee vlot in op een dubbel verzoek van Fernand Koekelberg, de commissaris-generaal van de Federale Politie, en diens secretaresse Sylvie Ricour, intussen alom gekend voor haar niet geheel normaal verlopen opgang doorheen de politiehierarchie. Met name in politiekringen zelf was de uitdrukking 'canapébenoeming' niet van de lucht. In de *Humo*-rubriek 'Het Gat van de Wereld' werd een en ander met wat kolderporno nog eens door de mangel gehaald.

Rechter Hayez volgde Ricour en Koekelberg naadloos in hun klacht. Volgens haar had 'de fotografische reportage - die op walgelijke wijze werd samengesteld en waarbij verzoekers in obscene poses werden voorgesteld - ernstige schade tot gevolg voor hun privéleven en de autoriteit die verbonden is aan hun functie' (vrije overname uit het bijzonder slecht geredigeerde eerste vonnis). In haar tweede beschikking, na derdenverzet van *Humo*, gaat de magistrate zelfs nog een stap verder. "Ni Mme Ricour ni M. Koekelberg ne peuvent être considérés comme des personages publics", heet het nu in het Frans, "même si le battage médiatique dont ils sont l'objet depuis des mois les ont mis au devant de la scène." Tegen de rechten van privacy van deze 'niet-publieke personen', besluit rechter Hayez, kan de persvrijheid, zelfs van een satirische rubriek, niet tegenop.

## Drastisch vervolg

Intussen is nog een dras-tisch vervolg aan de affaire gebreid. Na de rechterlijke verspreidingsverboden van 4

en 6 november liet het zich aanzien dat de gecensureerde fotomontage her en der toch zou opdruken, ook op het internet. Het deed Ricour en Koekelberg opnieuw naar de Brusselse rechtbank lopen, waar ze dit keer rechter Collignon bereid vonden zowaar een absoluut en onbegrensd publicatiever-bod te decreteren. Geen enkele particulier of medium mag de beelden nog verspreiden, heet het sinds 7 november. Per inbreuk die Koekelberg of Ricour door een deurwaarder laten vaststellen, is een som van € 500 verschuldigd voor elk uur dat de beelden beschikbaar blijven.

De affaire roept twee fundamentele vragen op.

**1. Hoever reikt het recht van satire in de media?** Zonder de minste twijfel vullen de twee betrokken Brusselse rech-ters dit recht wel zeer dunnetjes in. En nu kan men diepgaand van mening blijven verschillen over de goede smaak van sommige dingen die ook 'Het Gat van de Wereld' publiceert, de gebrachte pornokolder blijft wel degelijk satire. Onder meer het Europees Hof voor de Mensenrechten heeft aan dergelijke satire een doorgedreven bescherming verleend, die verder gaat dan voor gewone journalistieke verslagge-ving. Op te merken valt dat de twee betrokken Brusselse rechters, net zoals Sylvie Ricour trouwens, van oorsprong Franstalig zijn. Het valt te vrezen dat dit een correcte inschat-ting van het satiregehalte van de betrokken fotomontage in de weg heeft gestaan.

**2. Hoe pak je media aan die dan toch over de schreef gaan?** De Grondwet is in artikel 25 zo helder als maar kan: de overheid (en ook een rechter) kan de pers nooit voor-afgaand aan banden leggen. Desgevallend kunnen journa-listen en hun redactieverantwoordelijken wel achteraf tot

de orde worden geroepen: door een strafklacht, door een schadeclaim, door een recht van antwoord, door een vraag aan de Raad voor de Journalistiek. Dat die fun-damentele regel (opnieuw) wordt gekraakt, moet de vol-ledige mediawereld ernstig zorgen baren. Het hoger beroep dat *Humo* tegen de verspreidingsverboden heeft ingesteld, verdient dan ook alle journalistieke steun.



(Foto Christophe Licoppe/PhotoNews)

# VVJ steunt *Humo* en verwerpt gerechtelijke censuur van de pers



VVJ-standpunt 7 november 2008

Het bestuur van de VVJ neemt met verbijstering kennis van het gerechtelijke verspreidingsverbod van *Humo*, nu de (Franstalige) Brusselse rechtbankvoorzitster Hayez dit ook na derdenverzet van het weekblad heeft bekrachtigd.

De censuurmaatregel gaat fundamenteel in tegen het recht van kritiek, satire en parodie, dat een fundamenteel onderdeel vormt van de vrijheden van meningsuiting en informatieverbreiding via de media. Ook al kunnen sommige meningsuitingen kwetsend of shockerend zijn, het Europese Hof voor de Mensenrechten heeft hieraan steeds een verregaande bescherming verleend teneinde de vrije informatiestroom maximaal te vrijwaren. Bij dat alles neemt de VVJ met verstomming kennis van de argumentatie van de rechter dat de betrokken personen, federale politiechef Koekelberg en zijn medewerkster mevrouw Ricour, geen publieke figuren zouden zijn.

Het verspreidingsverbod vormt bovendien een flagrante schending van de persvrijheid in de zin dat artikel 25

van de Grondwet expliciet elke voorafgaande censuur vanwege de overheid verbiedt. Wie zich door een informatiemedium onrecht aangedaan voelt – en de VVJ erkent dat zulks in dit concrete geval wel degelijk mogelijk is – kan steeds achteraf (na de verspreiding dus) een klacht indienen, een schadeclaim formuleren of de kwestie aankaarten bij de Raad voor de Journalistiek ([www.rvdj.be](http://www.rvdj.be)).

De beschikkingen van rechtbankvoorzitster Hayez tasten niet enkel de fundamentele rechten van *Humo* en haar lezers aan, maar vormen bovendien een gevaarlijk precedent voor alle informatiemedia en journalisten. Ze dreigen een praktijk te doen ontstaan waarbij elk individu, gesteund door al te meegaande rechters, zijn of haar gevoeligheden kan afreageren op de media en de vrije informatiestroom kan blokkeren.

De VVJ steunt *Humo* in al haar verdere stappen tegen de gerechtelijke censuur die haar is opgelegd.

## Schrijf je in op de **MO\*** papers



Digitale achtergronddossiers over de mondialiserende wereld. Feiten en argumenten. Cijfers en analyses.

Gratis en voor niets via [www.MO.be/mopapers](http://www.MO.be/mopapers)

Op de hoogte blijven?

Schrijf je in via [mopaper@mo.be](mailto:mopaper@mo.be) of bel 02 536 19 77.

**MO** PAPER

## ADVOCATENORDE IS OOK AL NIET VIES VAN CENSUUR

Flip Voets

*Het is tot nu toe aan de aandacht ontsnapt, maar Canvas stond voor de recente uitzending van haar reconstructie van de moordzaak-Van Noppen onder zware druk om het programma in te trekken. Meer bepaald de Orde van Vlaamse Balies eiste in een formele ingebrekestelling dat een onderdeel uit het programma verdween of dat het zelfs helemaal werd ingehouden. Een eis die neerkwam op niets minder dan censuur.*

Canvas reconstrueerde de moord op veekeurder Karel Van Noppen in de documentairereeks 'De Zaak', die nog andere belangwekkende justitiedossiers van de afgelopen jaren belichtte. Het onderzoek naar de moord op Van Noppen verliep zoals bekend bijzonder moeilijk. Het proces gaf een opeenvolging van incidenten te zien met de verdediging van een van de beschuldigen, de vermeende en ondertussen veroordeelde opdrachtgever Vercauteren.

De programmamakers zijn hoe dan ook nauwgezet te werk gegaan en hebben alle mogelijke bronnen geraadpleegd. Alleen de verdediging van Vercauteren heeft op het laatste moment, ondanks aanvankelijke toezegging, afgezien van medewerking, wat de kijker in de reportage ook duidelijk werd gemaakt. Maar ondanks dit afhaken van de advocaten van Vercauteren, bleven er genoeg elementen over om de kijker duidelijk te maken hoe het onderzoek verlopen is en hoe uiteindelijk vier verdachten voor het assisenhof werden gebracht.

In het programma werd uitvoerig ingegaan op de controverse wijze waarop de advocaten van Vercauteren hun verdediging hadden opgevat. Daarover waren tijdens het assisenproces vragen gerezen en ze hadden ertoe geleid dat advocaat Hans Rieder tijdens het proces zelfs op de getuigenbank is beland. De advocaat had enkele jaren voordien in zijn kantoor een ontmoeting gehad met enkele gezanten van een andere verdachte, die op dat moment in een Franse gevangenis verbleef. Na het proces werd de advocaat zelfs vervolgd voor meineed en is hij voor ondervraging opgepakt, maar uiteindelijk stelde de raadkamer hem buiten vervolging.

Kortom, vragen genoeg over een ophefmakend dossier, waarvan sommige advocaten nog altijd beweren dat de veroordeling van hun cliënt een gerechtelijke dwaling is geweest. Ondanks herhaalde aankondigingen hebben zij tot nu toe echter geen stappen ondernomen om het proces te laten herzien. Wie het proces destijds heeft gevolgd, zal de bizarre wijze waarop de verdediging is gevoerd ongetwijfeld bijblijven. Omdat hierover zoveel vragen blijven bestaan, is het goed dat in de reportage werd gepoogd de feiten nog eens op een rij te zetten. Het publiek heeft het recht om te weten hoe de justitie functioneert, en van die werking is de verdediging een essentieel onderdeel.

### Ingebrekestelling

Enkele dagen voor de uitzending belandde bij een reeks verantwoordelijken van de omroep echter een ingebrekestelling, uitgaande van Rieder, de advocaat die tijdens het proces in opspraak was geraakt. Daarin werd botweg geëist dat ofwel het onderdeel over de ontmoeting op zijn kantoor uit het programma werd verwijderd, ofwel dat de hele uitzending

tout court werd ingehouden. Een eis die dus neerkomt op niet minder dan censuur.

Dat de verdediging van Vercauteren niet opgezet was met de geplande documentaire mag dan nog te begrijpen zijn, hoewel ze er misschien beter aan had gedaan haar visie op de feiten in het programma weer te geven. Erger is evenwel dat enkele uren na dit ultimatum een tweede boodschap bij de VRT belandde, ditmaal van de Orde van Vlaamse Balies. In die fax, ondertekend door een van de bestuursleden van de Orde in naam van de voorzitter, sluit de organisatie zich volmondig aan bij het standpunt van Vercauteren advocaat, en eist ze dus eveneens dat het programma wordt gecensureerd of helemaal wordt ingetrokken.

De VRT heeft besloten om niet aan de druk toe te geven. Wel heeft de omroep ervoor geopteerd om elke polemiek te vermijden, en werd de oorspronkelijk geplande persvisie voor de uitzending op het laatste moment afgelast. Voor de rest werd niet over het incident gecommuniceerd, en is het programma uiteindelijk ook uitgezonden.

Maar nu de hele reeks achter de rug is, is het zinnig om terug te keren op de merkwaardige houding van de advocatenorde. Bij dat optreden kunnen op zijn minst twee vragen worden gesteld.

De eerste vraag luidt: wat bezielt de Orde om zich zo blindelings te scharen achter het standpunt van één enkele partij in het proces, blijkbaar zonder zich via andere bronnen te informeren over inhoud en bedoeling van het programma? Meer dan wie ook moet de Orde toch op de hoogte zijn van de controverse die de verdediging destijds heeft opgeroepen? Een controverse die bestond, niet het minst bij de andere partijen in het proces, ook bij de advocaten van de andere beschuldigen. Zijn alle leden van de Orde van Vlaamse balies wel op de hoogte van de standpunten die hun organisatie hierover inneemt, ook en met name wanneer het gaat om een publiek debat over het proces? En zouden alle leden het ermee eens zijn dat de Orde het zonder voorbehoud opneemt voor die ene – zoals gezegd – bijzonder controverse visie?

De tweede vraag is nog fundamenteeler. Met haar ingebrekestelling heeft de Orde immers gepoogd om de uitzending over de zaak-Van Noppen te kortwieken. Als de Orde haar slag had thuisgehaald, zou het publiek essentiële informatie zijn ontzegd over een rechtszaak die het hele land in de ban heeft gehouden. Een poging tot eerlijke reconstructie van historische feiten zou op die manier onmogelijk zijn gemaakt.

*Flip Voets was gerechtsverslaggever en eindredacteur van De Juristenkrant. Hij is thans ombudsman van de Raad voor de Journalistiek*



## DE ANONIEME KWALITEIT VAN AGENTSCHAPS-FOTOGRAAF BERT VAN DEN BROUCKE

Mark Vlaeminck

“Kun jij veel namen noemen van fotografen die voor een persagentschap werken?” De vraag komt van persfotograaf Bert Van den Broucke, zelf verbonden aan het agentschap Photo News. Het is behoorlijk druk in het café bij het Zoetwater in Oud-Heverlee waar we op een winderige herfstavond zitten te praten, maar na die vraag valt er aan onze tafel een stilte. Ik beken dat ik het antwoord schuldig moet blijven. “Kijk”, zegt Bert, “dat is het. Niemand kent ons. Wij zijn nochtans goed. Goed maar anoniem.”

Als mensen ijdel zijn, zijn agentschapfotografen de uitzondering op de regel. Journalisten scheppen genoegen uit naam-bekendheid, dat is menselijk. Maar ook in de pers kunnen vedetten maar floreren dank zij het vaak anonieme maar noodzakelijke werk van collega's die niet op de voorgrond glunderen maar achter de schermen consciëntieus werken aan het eindproduct. Zo staat achter de stereoreporter de anonieme eindredacteur. En achter de bekende fotoreporter staat de onbekende fotograaf die voor een persagentschap werkt. Hij ziet zijn naam zelden bij zijn foto vermeld. Ook al mag die foto best worden gezien.

Bert Van den Broucke is 47 en al een jaar of twintig persfotograaf. “Ik ben in het beroep gerold”, vertelt hij. “Hoewel ik de kleinzoon ben van een journalist, stapte ik na mijn studies aan Sint-Lucas niet de pers binnen, maar werd ik schoolfotograaf. Alle dagen brave leerlingen fotograferen. Voor 198,41 frank per uur. Nu zou dat iets minder zijn dan 5 euro.”

“Een van mijn vrienden werkte in die tijd voor *UIT-magazine* en af en toe vroeg hij me of ik voor hem een portretje kon maken. Ik had tent-slotte fotografie gestudeerd. Ik zei ja en dat beviel me wel. Mensen portretteren voor een blad, leek me boeiender dan nog maar eens een klasje op fotopapier vereeuwigen.” “Zo ben ik op een dag naar de redactie van *Knack* getrokken met de vraag of ze soms een fotograaf konden gebruiken. ‘Wij werken niet met zelfstandige fotografen, alleen met fotoagentschappen’, was het antwoord. Fotoagentschap. Het woord was gevallen. Ik dus op zoek naar een baan bij een fotoagentschap. In eerste instantie werd dat *Isopress*, waar ze toen een Nederlandstalige fotograaf zochten. Enkele jaren nadien ben ik overgestapt naar Photo News. Ik zit er nog. En met plezier.”

Tegen een vrolijk tempo van baan veranderen mag dan al blits zijn en in de ogen van sommigen een blijk van dynamisme en creativiteit, Bert Van den Broucke gaat er fier op dat hij fideel is aan zijn werkgever. “Een jaar of tien geleden heb ik een hersenbloeding gehad. Ik spaar je de medische

details maar ik kan je wel zeggen dat ik in coma heb gelegen en dat de helft van mijn lichaam verlamd was. De gevolgen waren niet alleen fysiek: ook mijn kennis van het Frans was uitgewist. Hersenen zijn raar, hoor.”

“Vandaag lig ik niet meer in coma, ik ben niet meer voor de helft verlamd en ik ken weer Frans. De revalidatie was moeilijk en zwaar, maar hier sta ik weer. En al die tijd dat het niet goed met me ging, verzekerde mijn baas mij dat ik ten allen tijde weer bij hem aan de slag zou kunnen. Dat vergeet ik niet.”

Sindsdien is er in de persfotografie veel veranderd. Bert haalt een kaartje boven, niet groter dan een luciferdoosje. “Vier megabyte”, zegt hij, “en hierop staan 720 opnames. Dat is gelijk aan 20 filmpjes van 36 beelden vroeger. Het grote voordeel van digitaal werken is dat je op zicht weet of de belichting goed is. En een onderbelichte foto kan je een beetje bijgeven. Maar eigenlijk heb ik dat niet nodig, want ik maak geen onderbelichte foto's. En het liefst maak ik een portret.”

“Voor mij betekent ‘portret’ dat ik een mens laat zien zoals die op mij overkomt. Of ik dan ook in staat ben een goed portret te maken van bijvoorbeeld een politicus wiens ideeën ik verafschuw? Ja, het zal wel een goed portret zijn, maar de man in kwestie zal er niet blij mee zijn, snap je?”

Ondertussen wordt, ondanks de technische vooruitgang, het beroep van persfotograaf er zeker niet makkelijker op. “Financieel slabakt het. Als je bijvoorbeeld ziet hoe weinig sommige media aan een plaatselijke medewerker betalen voor een foto. Maar ook de

mensen worden moeilijker. Communicatieverantwoordelijken van bedrijven doen graag lastig. Probeer maar eens een foto te maken in een Carrefour als je niet een dag op voorhand de toelating hebt gekregen. Of leg aan een actrice die zich per sé wil schminken voor je haar fotografeert, maar eens uit dat die schmink haar juist lelijker maakt.”

Toch is onze persfotografie nog verre niet toe aan wat je over Amerikaanse of Britse paparazzi in de boekskes leest. Hoe dat komt? “Ons land is daar gewoon veel te klein voor. Voor de deur van welke Belgische beroemdheid zou je hier gaan kamperen om een paparazofoto te maken? Bij Wendy Van Wanten, om haar daarna nooit meer te mogen fotograferen? Bij de koning, om daarna nooit meer op het paleis binnen te mogen voor een officiële foto? Neen, hier niet. Waarmee ik niet gezegd wil hebben dat wij paparazzi zouden nodig hebben. Wij zijn geen paparazzi. Wij zijn gewoon goede fotografen die ons werk doen. En vaak anoniem.”



*‘Mensen worden moeilijker.’ (Foto Bert Van den Broucke)*

## BUFFERS TEGEN ONGEWENSTE DRUK

Luc Vanheerentals

Het redactiestatuut wordt door journalistenverenigingen in binnen- en buitenland al decennialang gepropageerd als het middel bij uitstek om journalisten onafhankelijkheid te garanderen. Het omschrijft de identiteit van het nieuwsmedium, evenals de bevoegdheden van en onderlinge verhoudingen tussen redactie, hoofdredactie en directie. Een redactiestatuut verplicht bijvoorbeeld tot overleg over benoeming en ontslag van de hoofdredacteur, net zoals over andere belangrijke beleidsbeslissingen die invloed hebben op het redactionele. Voor de implementatie van een en ander voorziet het in de oprichting van een redactieraad.

De AVBB bracht het redactiestatuut in de jaren '90 ter sprake in CAO-onderhandelingen met de dagbladuitgevers, maar tot een algemene regel kwam het niet. Tot dusver is het redactiestatuut enkel voor de VRT een decretale verplichting. Weliswaar legde gewezen Vlaams Mediaminister Geert Bourgeois (N-VA) voorbij zomer in een decreetontwerp het redactiestatuut ook op voor private omroeporganisaties zoals VTM. Voor het eerst werd in die tekst overigens ook een definitie van redactiestatuut opgenomen. Vraag is of Bourgeois' opvolger Kris Peeters (CD&V) deze lijn nu zal doortrekken in het definitieve decreet.

*De Journalist* vroeg zich af hoe het op het terrein met redactiestatuten is gesteld. En dus trokken we met een rondvraag naar de redacties. Een eerste vaststelling: de mate van inspraak van journalisten in redactionele aangelegenheden verschilt enorm van bedrijf tot bedrijf. *De Morgen*, de VRT en *De Tijd* zijn de enige drie nieuwsmedia waar de verhouding tussen directie, hoofdredactie en journalisten, verenigd in een redactieraad, geregeld is door een redactiestatuut. Het persagentschap Belga kent enkel een redactieraad en bij Concentra zetelen de directie, hoofdredactie en afgevaardigden van de journalisten samen in het Comité K (waarbij K staat voor knelpunten). Bij *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws* overleggen de drie partijen af en toe in het kader van een Stichting die lang geleden werd opgericht om de ideologische lijn van de krant te bewaken. Helemaal niets is er voorzien bij VTM en *Knack*. Dat belet voor de volledigheid niet dat er over puur sociale kwesties steeds overleg tussen directie en vakbondsafgevaardigden bestaat - binnen of buiten de respectievelijke ondernemingsraden.

In dit eerste deel van ons dossier over redactiestatuten zoomen we in op drie mediabedrijven waar met een redactiestatuut de inspraak van journalisten wordt verzekerd.

## DE MORGEN

Het eerste redactiestatuut in Vlaanderen kwam in 1990 tot stand bij *De Morgen*. Twee jaar geleden werd het geüpdatet. De tekst bepaalt dat de redactie haar informatieverwervende en -verstrekende taak moet kunnen uitvoeren zonder rechtstreekse of onrechtstreekse beïnvloeding door wie dan ook.



Bert Bultinck

De redactieraad bestaat uit 7 leden die tweejaarlijks verkozen worden. De directie moet voorafgaandelijk overleg plegen met de raad over onder meer benoeming, ontslag of positiewijziging van een hoofdredacteur, wijziging van het karakter of de verschijningsvorm van de krant, en het aangaan van samenwerkingsverbanden of structuurwijzigingen die van belang zijn voor de redactie. Voor de aanwerving van een hoofdredacteur beschikt de raad over een voordrachtrecht. De hoofdredactie moet overleggen

over belangrijke beslissingen in verband met de journalistieke productie. De raad heeft ook het recht advies of bezwaar uit te brengen bij aanwervingen of ontslagen van journalisten. Journalisten kunnen in conflictsituaties vragen gehoord te worden door de redactieraad.

Zowel Georges Timmerman, die de afgelopen 2 jaar voorzitter was van de redactieraad, als Bert Bultinck, die hem twee maanden geleden opvolgde, is best tevreden over de werking van de raad. "We hebben goed gewerkt en ook dingen kunnen realiseren", zegt Timmerman. "Ook al zijn we natuurlijk slechts een adviesorgaan." Volgens Bultinck wordt de redactieraad door de journalisten van *De Morgen* erkend als hun vertegenwoordiger ten overstaan van de hoofdredactie en directie. "Bij momenten worden wij dagelijks aangesproken door journalisten. We fungeren als doorgeefluik voor hun verzuchtingen en trachten zo goed mogelijk hun rechten te verdedigen. Daar slagen we ook redelijk goed in. Het bestaan van een redactieraad geeft de journalisten vanzelfsprekend een sterke positie bij onderhandelingen."

Momenteel speelt de redactieraad een belangrijke rol in de bundeling van het protest bij de journalisten tegen de geplande verhuizing van de krant naar de Persgroep Publishing (DPP) in Kobbegem. Het algemene ongenoegen over die verhuizing leidde recentelijk tot een petitie. Die werd door de redactieraad in samenspraak met de ondernemingsraad opgesteld en ondertekend door de overgrote meerderheid van de redactie. De geplande verhuizing, zo vreest de redactie, zal de onafhankelijkheid van de krant in het gedrang brengen. De journalisten van *De Morgen* vrezden met name dat de verhuizing de aanzet wordt voor nieuwe synergieën, na de sportverslaggeving (met *Het Laatste Nieuws*) en de economische berichtgeving (met *De Tijd*). De redactieraad houdt zich overigens principieel alleen maar bezig met redactionele aangelegenheden, en laat het louter sociale over aan de vakbonden. Artikel 43 van het redactiestatuut zegt in dat verband dat de raad niet in de bevoegdheden treedt die krachtens de CAO voor journalisten behoren tot die van de ondernemingsraad of het Comité voor Veiligheid.

# Redactiestatuten in Vlaanderen (1)

“Niet alleen de redactieraad, maar ook het bestaan van een redactiestatuut is voor ons zeer nuttig”, zegt Bultinck nog. “Dit stelt namelijk de relaties tussen de redactie enerzijds en de hoofdredactie en directie anderzijds helder op punt. Zoiets vergemakkelijkt ontgensprekelijk het overleg en de interne werking van het bedrijf.”

## VRT

Het redactiestatuut bij de VRT heeft tot doel “een omgeving



te scheppen waarbinnen journalisten professioneel en met eerbied voor de deontologische code, hun taak kunnen uitoefenen onafhankelijk van commerciële, politieke, particuliere en groepsbelangen”. Het bevat ook procedures voor het geval journalisten interne of externe druk ervaren. De redactieraad telt thans 12 verkozen journalisten. Ook de sport- en regioedities, cameraploegen en de deontologi-

sche adviesraad zijn vertegenwoordigd. De raad adviseert de hoofdredactie over ontwikkeling en uitvoering van de hoofdlijnen van het redactioneel beleid binnen de nieuwsdienst. De hoofdredacteurs moeten de raad informeren en raadplegen over voornemens op dat vlak. De raad kan ook het vertrouwen in een hoofdredacteur opzeggen. Vooraleer de directie een hoofdredacteur benoemt of ontslaat moet de redactie gehoord worden.

Eindredacteur radionieuws Marc Lamot is momenteel voorzitter van de redactieraad. “We proberen door een goed contact met ‘de vloer’ de vinger aan de pols te houden om hetgeen leeft onder de journalisten aan bod te kunnen brengen”, zegt hij. “Zo hebben we in mei een grote enquête over alle aspecten van de redactionele werking gehouden. Hierbij kwam onder meer duidelijke kritiek op de hoge werkdruk naar voren. Een ander thema dat de afgelopen maanden in de raad aan bod kwam is het omstreden evaluatiesysteem. Naar aanleiding van het feit dat men vooral vanuit lagere echelons mensen wou laten doorstromen naar de job van journalist, hebben we erop aangedrongen om ook competente mensen van buitenaf te blijven recrutereren. En dan hadden we het de afgelopen maanden ook nog over zoiets als de slecht afgestelde klimaatregeling...”

Lamot is redelijk tevreden over de werking van de raad. “Wij krijgen echt wel de mogelijkheid om onze visie naar voren te brengen. Wat de evaluaties betreft heeft men beloofd het op een andere manier te gaan aanpakken, ook al weten we nog niet hoe. Fout was natuurlijk dat VRT-topman Dirk Wauters na het ontslag van Jos Bouveroux op de redactieraad alleen maar is komen meedelen wie de nieuwe hoofdredacteur zou worden. Dat is natuurlijk nog geen inspraak. Ook hiervoor heeft men een nieuwe procedure beloofd.”

Minder resultaten werden totnogtoe geboekt wat de werkdruk betreft. Op dit punt komt de redactieraad overigens in het vaarwater van de vakbonden. “Maar we proberen dat te vermijden en hebben regelmatig overleg met hen”, aldus Lamot.

Al bij al bewijst het VRT-redactiestatuut voor Lamot dagelijks zijn nut. “Alle beslissingen die de raad neemt, worden steeds opnieuw getoetst aan dit statuut. Dat het zijn nut heeft, blijkt trouwens ook uit het feit dat er de jongste jaren geen enkele klachtprocedure meer is geweest over ongewenste druk.”

## DE TIJD

Ook *De Tijd* heeft sinds enkele jaren een redactiestatuut.



Lars Bové

Bedoeling is “het scheppen van de noodzakelijke waarborgen en een omgeving die het de redactie mogelijk maken journalistiek te beoefenen op een gedegen en zorgvuldige wijze en dit in alle onafhankelijkheid van commerciële, politieke, particuliere en groepsbelangen”. De uitgever pleegt op voorhand overleg met de redactieraad over het ontslag en de benoeming van de hoofdredacteur. Hetzelfde geldt voor “plannen tot reorganisatie, fusie, verkoop, gehele of gedeeltelijke vervreem-

ding of vereffening van het uitgeversbedrijf, de krant, de redactionele bijlage of website”. De hoofdredacteur moet de raad informeren over alle essentiële redactionele aangelegenheden en overleggen over zaken zoals de wijziging van deadlines, een naamsverandering of ingrijpende wijzigingen in het formaat, medium of de inhoudelijke lijn van de krant. Soortgelijk overleg dringt zich op bij een mogelijke wijziging van de identiteit van *De Tijd* of een dreigende aantasting van de onafhankelijkheid van de redactie.

Raadsvoorzitter Lars Bové: “We vergaderen regelmatig met de directie en hoofdredactie over alle mogelijke redactionele thema’s. Het kan dan gaan over de scheidingslijn tussen redactie en de marketingafdeling bijvoorbeeld. We hebben ook gesprekken gehad naar aanleiding van het samenwerkingsproject met *De Morgen* voor de financiële berichtgeving. Binnen de redactie zijn wij het aanspreekpunt voor dit soort thema’s. Na een klacht volgt ook steeds snel overleg.”

De verhouding met de vakbonden beoordeelt Bové als goed. “Wij hebben niet de ambitie om ons op hun terrein te begeven. Met een thema als werkdruk houden we ons enkel bezig als dit impact heeft op de kwaliteit van het redactionele werk. Over gezamenlijke bekommernissen wordt met de vakbonden overlegd.”

Bové toont zich best tevreden over de wijze waarop het er in de praktijk toe gaat. “Op dit ogenblik wordt echt heel open met ons gediscussieerd. Tot dusver is er nog nooit een probleem geweest waarover niet kon worden gepraat of waarvoor geen oplossing gevonden werd. Voorwaarde om resultaten te bereiken is wel dat er aan beide zijden een constructieve houding bestaat en men niet met getrokken messen tegenover elkaar gaat staan.”

Ook het redactiestatuut vind Bové een zeer nuttig instrument. “In de praktijk moeten we het slechts zelden invoeren. Bij de aanduiding van de nieuwe hoofdredacteur bijvoorbeeld hebben we op basis van het statuut kunnen eisen dat ook wij een advies mochten geven. De procedure werd toen gevolgd.”

### Hoe verleng ik mijn NMBS-vrijkaart in 2009 ?

Na betaling van het gepaste bedrag voor 2009 (zie hieronder), krijgt de journalist van het VVJ/AVBB-secretariaat niet enkel nieuwe validatievignettes of persdocumenten maar ook een specifiek attest voor het verkrijgen of verlengen van zijn NMBS-vrijkaart. Wie nog geen vrijkaart heeft, kan met het attest en € 4,30 aan om het even welk NMBS-loket een moederkaart krijgen die 10 jaar geldig blijft. Wie al over een moederkaart beschikt, kan met het attest aan elk loket gratis een nieuw validatievignet voor de kaart krijgen.

Het moment waarop de NMBS-vrijkaart moet worden verlengd, hangt af van geval tot geval. Opgelet: veel treinkaarten hebben niet noodzakelijk een geldigheidsduur tot 31 december 2008, maar moeten ofwel vroeger ofwel later worden hernieuwd. Controleer dus zelf goed wanneer je eigen NMBS-vrijkaart opnieuw moet worden gevalideerd.

### Onze hoofdredacteur wil de redactie verhuizen, moeten de redactiemedewerkers dat zomaar aanvaarden ?

De plaats van tewerkstelling is in principe een van de essentiële elementen van een arbeidsovereenkomst. En dus kan een werkgever een verhuizing niet zomaar eenzijdig opdringen aan de werknemers. Toch zal het van geval tot geval afhangen of en in hoeverre de werkgever compensaties moet geven voor de verhuizing. Een belangrijk element in dat verband is de bereikbaarheid van de nieuwe redactie. Kobbegem waar de Persgroep resideert, om dat voorbeeld maar te nemen, blinkt hoegenaamd niet uit door goede verbindingen met het openbaar vervoer. Werkgevers die onvoldoende schadeloos-

stelling bieden, riskeren zich schuldig te maken aan een onrechtmatige beëindiging van de arbeidsverhouding.

Toen de redactie van *De Tijd* bijvoorbeeld moest verhuizen van Berchem naar Tour & Taxis in Brussel, werd een specifiek mobiliteitsplan voor het personeel bedongen. Los van de terbeschikkingstelling van bedrijfswagens, krijgen journalisten die met een eigen voertuig naar de redactie komen terugbetaling van de kosten voor woon-werkverkeer. De werkgever waarborgt daarnaast de volledige terugbetaling voor wie met de trein komt, en betaalt een fietsvergoeding van € 0,15 per kilometer.

### Met het jaareinde in zicht wil ik nog eens wat overuren compenseren. Maar de redactieleiding doet moeilijk.

Het is van belang in de bedrijfscao of het arbeidsreglement goed na te gaan hoe de arbeidstijd geregeld is, en hoe overwerk gecompenseerd kan worden door inhaalrust en extra vergoedingen. Die teksten hebben bindende kracht, en elke redactiechef moet ze dan ook consequent toepassen.

In het algemeen is het principe eenvoudig: elke gepresteerd overuur geeft recht op een uur inhaalrust en op een overloon van 50 procent van het uurloon voor overuren tijdens de week en een van 100 procent voor overuren die op zon- en feestdagen worden gepresteerd.

Inhaalrust die door omstandigheden niet kan worden opgenomen, kan sinds kort wettelijk worden omgezet in loon. Hiervoor komen evenwel slechts 65 overuren in aanmerking, en als een cao het voorziet 130. Het komt hierbij de werknemers toe om deze omzetting uitdrukkelijk aan te vragen; de werkgever kan ze dus niet zomaar opleggen.

## TWEEDE OPROEP HERNIEUWING LIDMAATSCHAP VVJ / AVBB VOOR 2009

Met 2009 stilaan in zicht, roept de VVJ / AVBB de Vlaamse journalisten verbonden aan de algemene nieuwsmedia opnieuw op om aan te sluiten als lid. De redenen waarom ze dat zouden doen, brachten we in het vorige nummer van *De Journalist* in herinnering. Je vindt ze ook op onze website [www.journalist.be](http://www.journalist.be).

Opnieuw lid worden kan door het gepaste lidgeld voor 2009 te betalen op het rekeningnummer 210-00319706-46 van VVJ, met vermelding van je lidnummer (N..., NS..., NPM... of TN...).

Erkend beroepsjournalist	€ 105
Stagiair-beroepsjournalist	€ 75
Houder van een T-kaart	€ 60
Niet-erkend journalist/ persmedewerker	€ 60
Oud-journalist/ erelid	€ 55

Stagiair-beroepsjournalisten, technici (met een T-kaart), persmedewerkers en ereleden worden bovendien verzocht een fiche in te vullen en aan ons terug te bezorgen. Deze fiche kon je vinden bij het vorige nummer van *De Journalist*. Van zodra we dit ontvangen hebben, sturen we zo snel mo-

gelijk de gepaste documenten op (validatievignet perskaart of T-kaart, nieuwe stagiairkaart, nieuwe lidkaart persmedewerker of erelid). Tegelijk ontvang je dan het nieuwe AVBB-attest voor de verlenging van de gratis treinkaart.

Sinds vorig jaar hanteert de VVJ dezelfde lidgelden voor redacteurs en beeldjournalisten (fotografen en cameramen).

Wie geen lid wil worden van VVJ/AVBB, maar enkel een geldige perskaart 2009 wenst, betaalt de hierna volgende bedragen. Mogen zij beseffen dat ze aldus op een weinig sociale manier mee profiteren van inspanningen die de beroepsvereniging dag na dag voor alle beroepsjournalisten verricht. Overigens betalen niet-leden voor veel extra service toch weer belangrijke aanvullende bijdragen aan de VVJ/AVBB.

Als erkend beroepsjournalist wil je enkel het validatievignet 2009 voor de perskaart of/en autopersplaat € 25 + € 35

Als houder van een T-kaart wil je enkel het validatievignet 2009 voor de T-kaart € 15

# JAM WERKT AAN EERSTE BETALING VOOR RADIO- EN TV-JOURNALISTEN

*Frans Wauters, directeur JAM*

De leden van de JAM die aangifte deden van hun productie voor radio en tv, zullen in 2009 voor de eerste keer door de JAM worden vergoed. Na jaren van discussie is het principe aanvaard dat radio en tv-journalisten ook recht hebben op een vergoeding voor de wettelijk toegestane thuiskopie. Dat is geld dat wordt geïnd bij de verkoop van blanco CD's en DVD's, die worden gebruikt voor het kopiëren van werken op onder meer radio en tv.

Binnen het auteurscollege voor geluidswerken van de NV Auvibel, die het wettelijke monopolie bezit om deze gelden te innen en te verdelen onder de rechthebbenden, werden de aanspraken van de journalisten steeds geweigerd. Het argument was dat actualiteit niet zou worden gekopieerd, en dat verslaggeving van actualiteit geen auteursrechtelijk beschermde werken zou opleveren.

Een dossier van de JAM, dat vooral steunde op de hoge luisterdichtheid voor sterke reportages en consumentenprogramma's van de VRT- en RTBF-radio, heeft de ban gebroken. Hiervoor sinds 2000 aangelegde reserves werden nu vrijgemaakt, en voor de verdeling van de geïnde rechten 2007 werd eveneens een bedrag toegekend. Voor de tv-uitzendingen is een dossier opgesteld dat nog in onderhandeling is binnen het college voor audiovisuele werken van Auvibel. Ook daar poogt de JAM de stelling te counteren dat in journaals of andere nieuwsuitzendingen geen auteursrechtelijk beschermde werken voorkomen, of dat deze niet voor de vergoeding voor de thuiskopie in aanmerking komen. Pas deze maand is een doorbraak bereikt, en zullen vergoedingen voor de thuiskopie worden vrijgemaakt, zij het op bescheiden niveau. Het belangrijkste blijft dat de rechten nu principeel erkend worden.

Dat de discussie nog niet is afgerond, verhindert niet dat de JAM intussen verdelingsregels uitwerkt voor het bepalen van de vergoeding van iedere rechthebbende journalist van radio en tv. Dit moet gebeuren in een reglement dat eerst ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de controledienst op de beheersvennootschappen (die ressorteert onder de Federale Overheidsdienst Economie). In juni 2009 zal ook de Algemene Vergadering van de JAM zich hierover buigen. Pas

daarna mag JAM betalen. Hoeveel geld er per lid zal worden uitgekeerd, is nog niet te becijferen.

Nog dit. Sommige journalisten die voor radio en tv in het verleden werken hebben aangegeven, hebben toch reeds betalingen van de JAM ontvangen. Daar zijn twee mogelijke verklaringen voor. Ofwel vermeldde de betrokkene ook werken voor de geschreven pers op zijn aangifte, en werd hij op die basis vergoed voor de reprografierechten van de geschreven pers. Of anders werd de aangever per vergissing bij de schrijvende pers ingedeeld en ontving hij een vergoeding als schrijvend journalist. Dat is voor enkelen het geval geweest. Vooral zij hebben daarna vergeefs op een volgende betaling gewacht. Voor hen is het goede nieuws dat we de per vergissing uitgekeerde bedragen niet kunnen terugvorderen, en dat zij in de toekomst opnieuw jaarlijks geld zullen ontvangen.

## Eindelijk wordt het uitlenen van boeken vergoed

Journalisten die boeken publiceren krijgen daarvoor maar weinig geld van de JAM. Feitelijk gaat het om een bescheiden vergoeding uit de reprografierechten voor de fotokopies die uit hun boeken worden gemaakt. Sinds 2004 betalen de openbare bibliotheken echter ook leenrecht aan de auteurs, zij het met jaren vertraging. Dat is een vergoeding voor de gedeelde verkoop van boeken omdat de openbare bibliotheken die vrijwel gratis ter beschikking stellen. De drie Belgische gemeenschappen betalen sinds 2004 een (te) kleine bijdrage hiervoor: 1 € per volwassen lezer per jaar en 0,5 € per minderjarig lid van de bibliotheek.

De JAM heeft voor zijn leden journalisten-boekenauteurs zopas een vergoeding voor 2004 en 2005 ontvangen. Er is daarvoor een verdeelreglement in de maak, dat ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de controledienst op de beheersvennootschappen (Federale Overheidsdienst Economie) en vervolgens aan de jaarvergadering van de JAM in juni 2009. Daarna wordt het geld verdeeld. Ondanks de geringe vergoeding wordt het toch de moeite waard, omdat ineens voor twee jaren uitgekeerd wordt.

## Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten wordt hernieuwd: laatste oproep

België kent een uniek systeem van erkenning van beroepsjournalisten. Zij beschikken over een officieel statuut, waaraan een officiële perskaart en diverse faciliteiten en voordelen vasthangen. Maar de erkenning van deze beroepsjournalisten is in handen van de mediasector zelf, die de wettelijke opdracht heeft te controleren of geïnteresseerde journalisten aan de erkenningsvoorwaarden van professionaliteit en onafhankelijkheid uit de wet van 30 december 1963 voldoen. Concreet is de erkenning in handen van een Erkenningscommissie, die voor de helft uit al erkende beroepsjournalisten en voor de andere helft uit mediadirectieleden bestaat.

Het mandaat van de huidige leden loopt van 1 april 2005 tot en met 31 maart 2009.

De VVJ is dan ook op zoek naar in het totaal 12 beroepsjournalisten die vanaf 1 april 2009 in de Erkenningscommissie en de Commissie van Beroep willen zetelen.

Worden specifiek gezocht:

- 4 effectieve leden voor de Erkenningscommissie-eerste-aanleg

- 4 plaatsvervangende leden voor deze commissie
- 2 effectieve leden voor de Commissie van Beroep
- 2 plaatsvervangende leden voor deze commissie

De Erkenningscommissie-eerste-aanleg beraadt zich op maandelijkse bijeenkomsten over de aanvragen tot erkenning of hernieuwing daarvan. De Commissie van Beroep, die wordt voorgezeten door een magistraat, komt samen wanneer daar aanleiding toe is.

Geïnteresseerde beroepsjournalisten worden verzocht hun kandidatuur (met een korte motivering) voor 1 december 2008 in te dienen op het VVJ-secretariaat:

- per brief naar VVJ – Residence Palace blok C (lokaal 2232), Wetstraat 155, 1040 Brussel
- of per email naar [info@journalist.be](mailto:info@journalist.be).

De Raad van Bestuur van de VVJ zal hierna spoedig de journalistenfracties van de Erkenningscommissies samenstellen, en de gekozenen voor benoeming voordragen aan het staatshoofd. Een Koninklijk Besluit formaliseert de aanstelling.

## Iconen van de Vlaamse journalistiek

### FRIEDA JORIS: 'MIJN BORSTKANKER HEEFT EEN

*Hoeveel journalisten schoppen het tijdens hun actieve carrière tot commandeur in de Kroonorde? Frieda ging ze bijzondere aandacht besteden aan de strijd van haar lotgenoten. Gesprek met een krantenbeest*

"Ach, *ons Frieke* zal wel verpleegster worden... Zo zagen mijn ouders de toekomst van hun enige kind. Mijn vader was hoofdbrancardier van het Stuivenbergziekenhuis, mijn moeder had zelf gestudeerd voor verpleegster. We woonden op de Luchtbal, ten noorden van Antwerpen, toen daar nog niet al die grote blokken stonden. Er was maar één dokter die spreekuur hield, met als gevolg: veel noodgevallen werden bij ons binnengebracht. En ik stond dan op de achtergrond klaar met ontsmettingsmiddel en kleefpleister. Dus *ons Frieke* zou ook wel verpleegster worden... Maar rond mijn elfde vond ik dat ik al genoeg in aanraking was gekomen

van hun stoel. 'Wat zeg je nu? Dat meen je niet? Jij gaat je neus in andermans zaken steken?' Ik heb een beetje verzet moeten overwinnen, niet zo heel veel, want ik had lieve ouders. En sindsdien steek ik dus mijn neus in andermans zaken." (lacht)

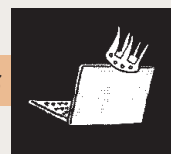
"Na het lyceum ging ik spontaan solliciteren bij *Volksgazet*. Ik zie me daar nog verschijnen bij grote baas Jos - 'Kop' - Van Eynde. Zijn eerste vraag luidde: 'Ben je lid van de socialistische partij?' Daar kon ik ja op antwoorden, want ik had ooit een lidkaart van de socialistische jeugdbeweging gehad.



*"Paul Daenen en Jaak Smeets hebben een nieuwe wind laten waaien. Vandaag is het: presteren of buiten."*  
(Foto Maîtrise)

met bloed, brandwonden en ziektes. Ik dacht: dit wil ik niet mijn hele leven doen. De medische sector vergt een groot engagement, waar je veel voor moet opgeven. Dat zag ik niet zitten, daarvoor ben ik een te gretig mens. Mijn ouders hadden twee kranten: *Volksgazet* en *De Nieuwe Gazet*. En ze waren ook geabonneerd op een aantal tijdschriften. Zelfs op *Le Soir Illustré* - dat vonden ze goed voor mijn Frans. Ik las dat allemaal, van begin tot einde, want ik was al lettergek van zodra ik het alfabet kende. Zo rijpte tijdens mijn lyceumjaren het idee om mijn heil in de journalistiek te zoeken. Toen ik dat thuis vertelde, vielen mijn ouders bijna

Toen volgde zijn tweede vraag: 'Ben je aangesloten bij de socialistische mutualiteit?' Dat was niet het geval. Waarop Van Eynde onmiddellijk mijn vonnis uitsprak: 'Dan kun je hier niks komen doen.' Ondertussen was ik geslaagd voor het toelatingsexamen van het Instituut voor Journalisten in Brussel. Die cursussen werden 's avonds gegeven, zodat ik ze kon combineren met een job. Ik mocht aan de slag in een reisbureau en ik had ook met succes deelgenomen aan een examen voor opsteller bij de stad Antwerpen, maar mij trok meer de advertentie van *Het Laatste Nieuws* aan. Die meldde dat er een plaats vrij



## ANDERE JOURNALISTE VAN ME GEMAAKT'

Joris (57), senior writer van *Het Laatste Nieuws*, viel die eer te beurt. Nadat ze zelf borstkanker had gekregen, pur sang. "In elk mensenleven zit een breuklijn."

was op de redactie in Brussel. Na twee schriftelijke proeven werd ik uitgenodigd voor de ultieme test: een gesprek met hoofdredacteur Urbain – 'Baan' – Van Maele. 'Waar staat 1066 voor?' vroeg hij me. Ik zonder aarzelen: 'De slag bij Hastings.' Ik kende namelijk het tapijt van Bayeux, dat prachtige kunstwerk waarop die slag staat afgebeeld. Ik kon er ook nog een hele uitleg aan vastkoppelen.

Pure chance dus! Laat die man me een andere detailvraag uit de geschiedenis stellen en ik sta misschien met mijn mond vol tanden. Nu werd ik aangenomen, weliswaar onder de bijkomende voorwaarde dat ik mijn avondstudies aan het Instituut voor Journalisten zou voortzetten. Dat deed ik maar al te graag. Tussen haakjes: mijn allereerste interview maakte ik voor het blaadje van het Instituut. Met een medestudent trok ik naar het Zeepreventorium van De Haan, waar Jacques Brel aan het filmen was. En het onvoorstelbare gebeurde: zonder enig voorafgaand contact raakten we bij hem en mochten we zelfs 's middags samen met hem eten. Je begrijpt: tussen Brel en mij is het eeuwige liefde gebleven."

"Ik kom uit een rood nest; mijn vader was actief in de socialistische vakbond. Toen hij wist dat ik op 1 juni 1971 bij *Het Laatste Nieuws* kon beginnen, vertelde hij dat trots aan zijn vakbondscollaga's. Prompt kreeg hij de hele vergadering over zich heen: 'Dat moet je verbieden! De dochter van een socialist gaat toch niet bij een liberale krant werken?' Waarop mijn vader hen onmiddellijk van repliek diende: 'Zoeken jullie dan maar iemand anders om mijn taak over te nemen.' En hij is vertrokken.

Hoofdredacteur Baan Van Maele was een autoritaire figuur. Iedereen op *Het Laatste Nieuws*, zowel jong als oud, had een groot ontzag voor hem. Als we zijn sloffende tred op de gang hoorden, zorgden we allemaal zo vlug mogelijk dat we aan onze typemachine zaten. Hij kon heel cassant uit de hoek komen. Bij mijn aanwerving zei hij me vlakaf: 'Eén ding moet je goed beseffen: als je hier komt werken, zul je nooit aan een man geraken en nooit kinderen krijgen.' Hij heeft zich vergist. Maar als vrouw nam je begin jaren zeventig op de redactie van *Het Laatste Nieuws* wel degelijk een uitzonderingspositie in. De enige andere redactrices die ik er in die tijd aantrof, waren Isa Liebaers, Gaby Feyaerts, Frankie Buyl en Annie Boden bij zusterkrant *De Nieuwe Gazet*. Geen probleem, ik heb me altijd *one of the boys* gevoeld."

"In 1974 kreeg ik het aanbod om de vaste correspondent van *Het Laatste Nieuws* in Amsterdam te worden. Een droomjob op het eerste gezicht, alleen stelde zich voor mij een levensgroot probleem: enkele weken tevoren had ik Jacques, mijn latere echtgenoot, leren kennen. Toen de hoofdredacteur me

dus Amsterdam als standplaats suggereerde, antwoordde ik: 'Nee, daar kan ik niet op ingaan. Ik heb net de man van mijn leven ontmoet!' Maar Jacques zelf haalde me over de streep. Hij zei: 'Frieda, zo'n kans krijg je nooit meer. Amsterdam is het einde van de wereld niet en we hebben allebei een auto.' Toen wist ik: ik heb een goede man te pakken. En, ja hoor,

we zijn nog altijd samen en heel gelukkig. In Amsterdam beleefde ik de tijd van mijn leven. Er viel altijd wel interessant nieuws te rapen voor Vlaanderen. Vergeet niet: hier waren nog geen commerciële

tv-zenders, zodat er veel naar de Nederlandse openbare omroep werd gekeken. Jammer genoeg kwam er na een jaar een einde aan mijn Amsterdamse odyssee: het prijskaartje voor de krant bleek toch te hoog."

"De banden tussen de liberale PVV – de voorloper van de huidige Open VLD – en *Het Laatste Nieuws* waren zeer intiem, om niet te zeggen incestueus. Op de Jacqmainlaan zijn minis-

*'Als ik het geoorloofd vind, misbruik ik maar al te graag mijn job als journalist.'*



*"De banden tussen de liberale PVV – de voorloper van de huidige Open VLD – en *Het Laatste Nieuws* waren zeer intiem, om niet te zeggen incestueus." (Foto Maitrise)*

# Iconen van de Vlaamse journalistiek

ters aangesteld, hé. Vandaag heeft politiek commentator Luc Van der Kelen alvast de vrijheid om zijn eigen standpunt te formuleren, zonder het dictaat van de partij. Vroeger hadden bijna alle journalisten van *Het Laatste Nieuws* een partijkaart. Sommigen gingen bij verkiezingen zelfs op de lijst staan. Mij niet gezien. Het staat te haaks op de fundamentele vrijheid van schrijven die je als journalist moet cultiveren. Nee, ik doe liever aan politiek op mijn manier. Voor de krant maakte ik bijvoorbeeld een artikelenreeks over de asbestproblematiek. Tegen Verhofstadt, die toen premier was, zei ik: 'Het is een schande dat wij, in tegenstelling tot zoveel andere landen, nog altijd geen Asbestfonds hebben.' Een maand later belde hij me op: 'Je hebt gelijk. Stel een dossier voor me samen.' Ik ben de aanpak in Nederland gaan bestuderen, offerde er met plezier een deel van mijn vakantie voor op en enkele maanden later was het Belgische Asbestfonds een feit. Om met Bram Vermeulen te spreken: ik heb een steentje verlegd in een rivier op aarde.

Als ik het geoorloofd vind, *misbruik* ik maar al te graag mijn job als journalist. Een onrechtvaardige onteigening? Oké, ik kan er een stuk over schrijven, maar daar houdt het niet mee op. Ik stap ook naar de bevoegde minister Crevits. En, jawel, ook dat is uiteindelijk geregeld. Hoe ouder ik word, hoe meer ik mijn stem verhef en voor hoe minder ik opzij ga. Mijn morele verontwaardiging dwingt me daartoe."

"Bij de krant heb ik werkelijk alles gedaan: de regio, het correspondentschap in Amsterdam, de vrouwenpagina, columns... Ik wilde me nooit in één bepaald hoekje laten dringen. Nogmaals: ik ben een gretig mens. Laat me los in een voor mij volslagen onbekende microkosmos als de Ronde van Frankrijk en ik lever dagelijks een bijdrage over de dingen waar de echte sportjournalisten geen aandacht voor hebben. Drie jaar na elkaar ben ik naar de Tour getrokken. Dan viel mijn oog bijvoorbeeld op een grote mobilhome waarop Sauna Diana stond. Bleek die eigendom te zijn van Corrie Siemons, de moeder van een Nederlandse coureur, die in haar woonplaats Zundert een luxueus bordeel runde. Terwijl ze pannenkoeken stond te bakken, vertelde ze me het verhaal van haar leven.

*Het Laatste Nieuws* heeft een lange weg afgelegd, hoor. Toen ik begon, kon ik mijn ogen soms niet geloven: mensen verdwenen 's middags, waarna ze pas de volgende dag opnieuw opdoken... zonder veel te hebben geslapen. Ik vroeg me af: hoe is het mogelijk dat die krant er toch ligt? De grote ommekeer is er in de jaren negentig gekomen met het aantreden van de tweekoppige hoofdredactie Paul Daenen en Jaak Smeets. Vroeger moest je je moeder hebben vermoord om te worden ontslagen. Paul en Jaak hebben een nieuwe wind laten waaien. Behalve als hoofdredacteur stelden ze zich ook op als manager; het kaf werd van het koren gescheiden. Vandaag is het: presteren of buiten. En ondertussen zorgt uitgever Christian Van Thillo dat de materiële werkomstandigheden zeer goed zijn. Paul en Jaak geloofden in mij, dus vonden ze dat ik mee een deel van de redactie moest leiden. Ik werd tot chef gepromoveerd. Ruim twee jaar ben ik dat geweest. De donkerste tijd van mijn professionele bestaan – op den duur zat ik alleen nog maar in vergaderingen. Telkens als ik iemand de opdracht voor een reportage gaf, dacht ik: ik zou het liever zelf doen. Het was dan ook een enorme opluchting toen ik weer mijn eigen gang kon gaan."

"Niks zo heerlijk als interviewen. Proberen te achterhalen wat de drijfveren van iemand zijn en dat getuigenis vervolgens

zo goed mogelijk op papier verwoorden. Doorgaans verloopt het schrijven bij mij vlot. Ik hoef geen zwaar gevecht met het witte blad te leveren, ik ben geen *wroetster*, anders had ik het misschien al lang opgegeven. Maar onlangs heb ik een triest record gevestigd: voor het eerst van mijn leven kreeg ik geen letter op papier. Het gebeurde na het verkeersongeval waarin Leentje, de vriendin van mijn zoon Jan, om het leven kwam. Leentje was zoveel als onze dochter, want ze woonde bij ons thuis. In die periode moest ik mijn column schrijven voor *Leven*, het tijdschrift van de Vlaamse Liga tegen Kanker. Het lukt me langs geen kanten, ik was totaal murw. Over die column heb ik een week gedaan.

In elk mensenleven zit een breuklijn, soms zelfs meerdere. Daar ga ik naar op zoek. Hoe was die persoon tevoren en hoe is hij sindsdien? Voor een goed resultaat is het geen vereiste dat ik mijn gesprekspartner sympathiek vind. Nee, het draait allemaal om interesse. Ik kan best geïnteresseerd zijn in mensen die me op het persoonlijke vlak absoluut niet liggen. Leven en laten leven: een gezond principe voor een journalist."

"In oktober 2000 kwam de diagnose: ik had borstkanker. Mijn rechterborst werd geamputeerd, ik lag in het ziekenhuis en dacht: wat nu? Ik besloot via een column verslag te doen van mijn ziekte en genezingsproces. Vanuit de overweging dat andere vrouwen er iets aan konden hebben. Hoofdredacteur Jaak Smeets bood weerwerk: 'Is dit wel een goed idee?' Pas veel later heeft hij me uitgelegd waarom hij zo reageerde: hij hield er rekening mee dat het niet goed met mij zou aflopen. Terwijl dat niet eens bij mij was opgekomen. Het zal wel van een enorme pretentie getuigen, zeker? In elk geval heb ik nooit zoveel lezersreacties gekregen als op die columns, die uiteindelijk zijn gebundeld in het boek *Roodborstje*.

Na mijn borstamputatie deed zich bij ons thuis nog iets anders voor: ik zat met een bedlegerige man. Meer zelfs, hij was terminaal vanwege een zware erfelijke longaandoening. Gelukkig heeft men hem in Gasthuisberg nog op het nipper-tje kunnen redden met een dubbele longtransplantatie. Toen hij eindelijk de kliniek mocht verlaten, lagen mijn chemo's twee maanden achter de rug en begon mijn haar weer te groeien. Het eerste wat Jacques bij zijn thuiskomst zei, was: 'En nu gaan we een *terraskie* doen.' Uren hebben we op dat terras gezeten! Om te vieren dat we allebei een nieuwe start hadden genomen.

Dat is dus de breuklijn in mijn leven. In de eerste plaats ben ik er een ander mens door geworden: vroeger was ik al een optimist en sinds mijn kanker ben ik dat nog veel meer. Maar het heeft me ook gemaakt tot een andere journaliste. Mijn vragen zijn nu veel directer, niet zelden op het crue af. Ik durf veel vlugger naar de kern te gaan. En het merkwaardige is: de mensen accepteren dat, omdat ze weten dat ik zelf ook iets heb meegemaakt. Soms gebeurt het dat de persoon in kwestie me zegt: 'Ik wil het jónú graag vertellen, maar het mag niet in de krant.' Dat respecteer ik dan uiteraard.

Zo werk ik nog altijd voor het dagblad waar ik in 1971 mijn carrière ben begonnen. Met grote hartstocht. Niet dat er in de loop der jaren geen andere aanbiedingen zijn geweest. Jawel, véél, en van diverse aard. Met als meest bijzondere toch wel het voorstel om een pralinewinkel op de Meir uit te baten, waar een prachtig appartement op de eerste verdieping bij hoorde. Maar ik heb er vriendelijk voor bedankt. *Het Laatste Nieuws*, dát is mijn eten en drinken. Daar kunnen zelfs de meest exquisite pralines van de planeet niet tegenop."



## Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Marc Sterkens, magistraat tegen *Gazet van Antwerpen* en mevrouw Saskia Castelyns, journaliste

Met een brief van 30 januari 2008 dient de heer Marc Sterkens, magistraat, klacht in tegen *Gazet van Antwerpen* en journaliste Saskia Castelyns naar aanleiding van een artikel dat in de krant van 19 en 20 januari 2008 is gepubliceerd onder de titel "Freewheelers van onze rechtspraak" en met als ondertitel "Rechters durven straf uit de hoek komen".

Algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers en journaliste Saskia Castelyns hebben op de klacht geantwoord met een brief van 28 mei 2008.

(...)

### DE FEITEN

Klager was voorzitter van het assisenproces over de zogenaamde sms-moord, dat in 2006 in Antwerpen plaatsvond. De uitspraak van dit proces werd nadien door het Hof van Cassatie gecasseerd, en het proces moest worden overgedaan in Tongeren. In *Gazet van Antwerpen* van 19 en 20 januari 2008 publiceert Saskia Castelyns een artikel waarin ze enkele rechters portretteert die zich door hun optreden hadden laten opvallen. Een van de rechters is klager, over wie in het artikel geschreven wordt: "Sterkens schoot in 2006 de hoofdvogel af. Hij babbelde 'privé' met de jury op het Antwerpse assisenproces over de sms-moord op de 18-jarige Stefanie De Mulder. Door die schijn van partijdigheid werd het proces in Tongeren overgedaan."

### DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager voert aan dat het artikel tendentius, kwetsend, juridisch onjuist en feitelijk onjuist is. Hij vindt het gebruik van de formuleringen 'de hoofdvogel afschieten' in het artikel en 'straf uit de hoek komen' in de titel kwetsend en denigrerend. Voorts betoogt hij dat het arrest van het assisenhof niet werd vernietigd vanwege een schijn van partijdigheid, maar wel omdat het recht op tegenspraak, wat een recht is van de verdediging, geschonden werd. De schen-

ding is begaan door de rechters van het assisenhof, en niet door klager als voorzitter alleen. Daarom is de berichtgeving van *Gazet van Antwerpen* zowel feitelijk als juridisch onjuist.

*Gazet van Antwerpen* en Saskia Castelyns antwoorden dat in het artikel termen zijn gebruikt binnen en overeenkomstig de vrijheid van meningsuiting van de journaliste. Het artikel komt neer op een vereenvoudiging waarbij aandacht gaat naar de algemene draagwijdte en de gevolgen van rechterlijk optreden. De journaliste heeft het arrest correct geïnterpreteerd en ook voor niet-juristen op een begrijpelijke manier samengevat en ze is daarbij zorgvuldig te werk gegaan.

### BESLISSING

Klager voert terecht aan dat de juridische grond waarom het arrest van het assisenhof vernietigd werd, niet de partijdigheid is maar wel een schending van het recht op tegenspraak. De journaliste heeft die uitspraak evenwel op een voor niet-juristen begrijpelijke wijze samengevat en ze is daarbij niet onzorgvuldig te werk gegaan. 'Journalisten mogen in algemene vereenvoudigende bewoordingen schrijven om het publiek te informeren en moeten daarbij zorgvuldig te werk gaan. Zij mogen echter geen informatie, teksten of documenten verdraaien.' (*Verklaring rechten en plichten van de journalist 24 november 1971, verklaring plichten 3; zie ook: RvdJ 2008-04, City Motors Groep t/ Belga en De Wilde, 14 februari 2008*).

De journalistieke bewoordingen waarin de titel en het artikel zijn gesteld, kunnen niet als kwetsend of beledigend worden beschouwd.

Om die redenen is de raad voor de Journalistiek van oordeel: De klacht is ongegrond.

Brussel, 13 november 2008

## Lezers schrijven Communiqueert 'de' overheid echt zo slecht ?

Geachte heer Van de Looverbosch,

In het laatste nummer van *De Journalist* schrijft u dat "overheden, beursinstanties en banken niet uitblinken in heldere communicatie". Hoewel wij ons recentelijk ook vragen hebben gesteld bij de communicatie van sommige banken, menen wij dat u hier nogal kort door de bocht gaat.

'De overheid' als communicator bestaat immers niet, net zomin als 'de banken' en 'de pers'. Er zijn overheden en banken die goed communiceren, en er zijn er die dat minder goed doen. Net zoals er journalisten zijn die hun werk consciëntieus uitvoeren, en anderen die het minder nauw nemen.

In mei 2008 voerde Kortom (een vzw die ongeveer 500 overheidscommunicatoren overkoepelt) met medewerking van de VVJ een enquête uit bij journalisten en overheidscommunicatoren. Daaruit bleek dat acht journalisten op de tien de overheidscommunicatie goede punten geven. En omgekeerd was 87 % van de overheidscommunicatoren zeer te spreken over de kwaliteit van de verslaggeving. Toegegeven: het kan altijd beter. Maar zeggen dat de overheid niet uitblinkt in heldere communicatie lijkt ons een ongenueanceerd oordeel over de communicatiediensten van alle bestuursniveaus en overheidsdiensten die ons land rijk is. Idem voor de andere sectoren die u aanhaalt.

*Julie Clément, communicatieambtenaar provincie Oost-Vlaanderen*  
*Marijke De Rouck, communicatieverantwoordelijke OCMW Antwerpen*

*Sandy Deseure, webcommunicatieverantwoordelijke FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg*

*Karl Musschoot, afdelingshoofd communicatie, Vlaamse overheid*  
*Gisèle Rogiest, adjunct van de directie bij de dienst Interne Communicatie van de stad Gent*

*Christophe Sproelants, bestuurssecretaris projectbeheer en communicatie gemeente Westerlo*

*Leen Uytterhoeven, verantwoordelijke externe communicatie NMBS-holding*

*Koen Van Caimere, afdelingshoofd communicatie IVAGO*

*Marc van Daele, communicatieambtenaar gemeente Zwijndrecht*

*Tom Van de Vreken, woordvoerder De Lijn*

*Bart Van Herreweghe, internet communicatie expert, FOD Kanselarij van de Eerste Minister*

*Kristien Verbraeken, communicatieadviseur Vlaamse overheid*

## De deadline voorbij

# HET ROCK-'N-ROLL GEHALTE VAN ONDERWIJS

Pieter Lesaffer  
De Standaard

Bah, onderwijs, wat een *softe sector*. Sommige collega's komen er eerlijk voor uit, anderen zie ik het denken. Want zij coveren criminaliteit, de Wetstraat, de banken... spannende, sexy domeinen, met een hoog rock-'n-roll-gehalte. Maar onderwijs? Schrijven over eindtermen, leerlijnen, lop, gok en gon?

Ik heb voor *De Standaard* vier jaar lang onderwijs gevolgd, en met het jargon heb ik snel leren leven. Meer nog, doorheen de mist van dure woorden ben ik met veel mooie, oprechte mensen in contact gekomen. Idealisten in de goede zin het woord, die in de eerste plaats het beste halen uit de jonge mensen die hun zijn toevertrouwd. Maar tot zover de *soft part*. Want aan de top van het onderwijs zijn de idealisten een stuk minder zachtvaardig. Zo deinst de minister er niet voor terug te bellen als een stuk in de krant hem niet bevalt. Hij schreeuwt niet, maar verklaart op een vastberaden, ijzige toon dat je je dossiers niet kent en te kwader trouw bent – over de hele lijn trouwens, niet alleen op basis van het stuk van die dag. En dat 'we' daarom maar eens moesten 'bespreken of ik nog langer onderwijs voor *De Standaard* kon volgen'.

Het is maar een voorbeeld, maar wel het opvallendste, vooral omdat het gebaseerd was op één bijzinnetje in één stuk. Maar het kwam toevallig op een slecht moment in zijn onderhandelingen met de vakbonden.

Bij andere incidenten ging Frank Vandenbroucke niet zover om zich in de plaats van de hoofdredacteur te stellen. Grappig was wel dat het ook over stukken ging waarin de minister zelf niet aan bod kwam. Inbraken in scholen bijvoorbeeld, aan de hand van enkele getuigenissen. 'Niet gepast', zo liet de minister via zijn kabinetschef weten.

Maar ook de andere *decision makers* van het onderwijs lieten zich de voorbije jaren niet onbetuigd. Zo was ik voor velen aan de VUB 'een tsjeef', in Leuven een anti-katholiek, in Gent pro KU Leuven, in Antwerpen alleen maar voor de grote universiteiten, en aan de Universiteit Hasselt anti-Limburgs. Enfin, zolang dat evenwicht goed zat, was er niet echt een probleem.

Ook hier valt weer op hoe groot de kloof is met de goedmenende, hardwerkende docenten, die de verzuiling allang voorbij zijn, en het liefst gewoon hun ding doen, zonder meegesleurd te worden in een concurrentieel opbod.

Als journalist is het trouwens niet altijd even gemakkelijk

afstand te nemen van de academische concurrentiestrijd. We hebben minder de gewoonte om de informatie die uit de academische wereld komt te controleren, zoals we dat bij de politiek bijvoorbeeld wel doen. Nochtans wordt ook hier aan agendasetting gedaan, zij het misschien iets subtieler.

Minder subtiel zijn de vuile truken die worden bovengehaald wanneer bijvoorbeeld een rector moet worden verkozen. Zo heb ik de campagne voor de laatste rectorverkiezing aan de KU Leuven van dichtbij gevolgd, en het was bijna schattig om te zien op welke stuntelige manier de kandidaten elkaar in een slecht daglicht probeerden te stellen. Modder gooien, via een journalist. Het waren bijna Amerikaanse toestanden.



Op het einde van de campagne bleven alleen nog Marc Vervenne en Rik Torfs over – Vervenne haalde het achteraf nipt van Torfs. In de laatste, spannende week kreeg ik vanuit het kamp-Vervenne allerhande lelijke dingen over Torfs te horen, waar ik bij de berichtgeving toch 'zeker rekening moest mee houden'. Zo werd ik erop attent gemaakt dat hij er via aangetrouwde familie wel heel warmpjes in zit. En

dat hij in het centrum van Leuven een oud kloostergebouw had gekocht, wat toch wel verdacht was.

Maar ook Torfs liet zich niet onbetuigd. Zo probeerde hij journalisten warm te maken voor een 'dossier' over de manier waarop Vervenne de huisjes van het Begijnhof had beheerd. Er was zelfs sprake van gesjoemel. Ook liet het Torfs-kamp weten dat Vervenne zich in die laatste week wegstak voor de televisiecamera's, wat 'niet echt getuigt van de persoonlijkheid om rector te worden' – de camera's schuwen, daar hebben we Torfs nooit van kunnen verdenken.

Tot daar maar enkele lotgevallen uit het leven van een onderwijsredacteur. Voor wie zich geroepen voelt om de sector van even dichtbij te volgen als ik, ten slotte nog enkele tips om conflicten te vermijden. Ga in Leuven naar de kerk en in Brussel naar de loge. Laat elke tekst, waar die ook over gaat, op voorhand door het kabinet lezen. Maar vooral, trek je op aan het soms wel erg aanstekelijke idealisme van een groot deel van de onderwijsmensen.

*Ik geef deze column voor volgende maand door aan Filip Rogiers, redacteur bij De Morgen*

**Raf Pauwels**, voormalig hoofdredacteur van *Kanaal Z*, is sinds 1 november aan de slag als Vlaams economisch vertegenwoordiger in Istanboel. Het gaat om een diplomatieke functie bij Flanders Investment & Trade.

Vicepremier Patrick Dewael (Open VLD), niet geheel onbesproken de laatste tijd, kan wat pr best gebruiken en dus trok hij **Jurgen Ritzen** aan als nieuwe woordvoerder. Ritzen komt over van *TV Limburg* en werkte voordien onder meer voor *Blik Magazine*.

De VRT-radio is royaal in de prijzen gevallen in de Radio1-WAF-competitie voor **beste radiojournalistiek**. Wim Van Grootloon, Greet Van Thienen en Liesbeth Indeherberge werden voor hun 'spannende' (Van Grootloon) dan wel 'wondermooie' (Van Thienen) radiobijdragen in de bloemetjes gezet. Alle informatie op [www.waf2008.nl](http://www.waf2008.nl).

Het gemak waarmee Fernand Koekelberg en Sylvie Ricour *Humo* de mond snoerden brengt collega's uit het politiewezen blijkbaar op gedachten. Nu diende ook de Lokerse korpschef **Patrick Trienpont** klacht in tegen een blad, de satirische stadskrant *Lokersen Asgranten*. Toegegeven: een gerechtelijk verspreidingsverbod kwam er dit keer niet aan te pas.

**Douglas De Coninck** is in Dendermonde vrijgesproken van medeplichtigheid aan misbruik van het inzagerecht in een strafdossier. Hiervoor was hij samen met Chris De Vleeschauwer, broer van de vermoorde rijkswachter Peter, door het parket gedagvaard.

De rechtbank oordeelde simpel dat er geen enkel hard bewijs was voor de lekken van Chris De Vleeschauwer aan Douglas De Coninck waarvan beiden door het parket waren beschuldigd. Dankzij **de wet tot bescherming van de journalistieke bronnen** uit 2005 had De Coninck tijdens het onderzoek het stilzwijgen kunnen bewaren telkens de Dendermondse recherche hem om zijn informant had gevraagd.

**Maarten Michielssens** is niet langer sportverslaggever bij *Het Laatste Nieuws*. De laatste polemieken waarin hij terecht kwam – na berichtgeving over 'dopingdokter' Renno Roelandt – was er voor de redactieleiding van *HLN* te veel aan. Eerder kwam Michielssens

ook al in het oog van een storm terecht na zijn dopingverhalen over de wielploeg van Patrick Lefevere en Tom Boonen.

*Vitaya* brengt in het voorjaar van 2009 een eigen tijdschrift uit – "een blad waar vrouwen naar zullen uitkijken", zegt ceo **Yvette Mignolet**. *Vitaya* sloot voor de uitgave van het magazine een overeenkomst met Sanoma Magazines Belgium, dat ook al vrouwenbladen als *Feeling*, *Flair*, *Evita* en *Goedele* uitgeeft.

Bij *P-magazine* halen ze opgelucht adem nu **Joanie De Rijcke**, een Nederlandse journaliste die voor 'P' herhaaldelijk berichtte uit en over Afghanistan, daar na een week ontvoering door de Taliban weer is vrij gekomen. Tijdens haar kidnaping werd De Rijcke goed behandeld, en intussen is ze weer goed thuis in het West-Vlaamse Damme waar ze woont.

*De Morgen* lijkt wel een abonnement te hebben op de *European Newspaper Design Awards*. Net zoals vorige jaren, vielen artdirector **Martin Huisman** en zijn team vormgevers royaal in de prijzen.

Ook *Het Belang van Limburg* werd bekroond, voor zijn editie van 1 april die volledig in handen van **Urbanus** was gegeven.

Het zal met gebrek aan inspiratie te maken hebben, maar het Radio1-programma **Peeters en Pichal** vroeg aan het geuronderzoeksbureau Rogil om eens de Vlaamse kranten voor hun neus te halen. En zie: *De Morgen* blijkt het aangenaamst te ruiken, *De Standaard* stinkt naar kattenpis, *Gazet van Antwerpen* doet aan motorolie denken en ook *Het Belang van Limburg* krijgt het etiket 'chemisch'.

*De Tijd*, *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws* redden de journalistieke eer: hun geur wordt omschreven als 'neutraal'.

Begin november is *StampMedia* van start gegaan, een media-agentschap dat jongeren van allerlei slag de kans wil geven zich te laten horen in de media. Hoofdredacteur is **Han Zinzen**, al langer erkend als beroepsjournalist.

De raad van bestuur van de VVJ heeft

begin november 7 medewerkers van StampMedia aanvaard als VVJ-lid in de hoedanigheid van **persmedewerker**. Dat betekent niet dat ze erkend worden als beroepsjournalist en een officiële perskaart krijgen, wel dat ze van meet af aan voor informatie en advies kunnen aankloppen bij het VVJ-secretariaat.

Goed nieuws uit Moskou (voor zover dat goed nieuws kan zijn): het proces tegen de drie verdachten van de moord op journaliste **Anna Politkovskaya** in oktober 2006 zal openbaar verlopen. Het openbaar ministerie had nochtans om een behandeling achter gesloten deuren verzocht.

De drie beschuldigen ontkennen alleszins elke betrokkenheid. En de Tsjetjeense hoofdverdachte is nog steeds voortvluchtig.

Wel achter gesloten deuren verliep intussen het proces tegen de Afghaanse journalist **Sayed Parwez Kambakhsh** in Kabul. Hij werd ervan beschuldigd een kritisch internetartikel over de islam te hebben verspreid.

*De Morgen* organiseerde begin dit jaar nog een steuncampagne voor Kambakhsh, maar dat hield niet tegen dat hij in eerste aanleg tot de doodstraf en zopas in hoger beroep tot twintig jaar cel veroordeeld werd.

Beeldjournalisten krijgen eind december de definitieve oproep in de bus om deel te nemen aan de **Foto- en Filmpersprijzen 2008**. Vereist is wel dat zij erkend zijn als beroepsjournalist of stagiair. De organisatie is opnieuw in handen van de VVBJ-afdeling Antwerpen-Limburg.

Wie geïnteresseerd is kan alvast eens rustig zijn beeldenoogst van 2008 bekijken om er straks de gepaste selectie uit te maken.

En het **Vlaams Belang** heeft bij het Centrum voor Kansengelijkheid en Racismebestrijding klacht ingediend tegen de krant *La Dernière Heure*, nu gebleken is dat die volledig ten onrechte een frontpaginaverhaal bracht over een Franstalig meisje dat door Vlamingen met messteken zou zijn bewerkt omdat ze geen Nederlands sprak. *Just is just*.

# Journalistic Excellence Award

[editie 2009]

## De Citi Prijs voor Journalistiek Talent

beloont jaarlijks economisch/financiële journalisten.

De winnaars worden uitgenodigd op een internationaal seminar aan de Columbia University, NY, USA.

Daar krijg je de kans om deel te nemen aan gesprekken en workshops met vooraanstaande academici en beleidsmakers.

Verder worden verschillende bezoeken georganiseerd aan instellingen zoals de New York Stock Exchange, de World Bank, het IMF, Bloomberg Business News en de Federal Reserve. Eén dag is voorzien voor ontmoetingen met top-executives van Citi.